

De zondagsschoolboekjes van Anne de Vries

door Jenny Spaargaren

Anne de Vries schreef diverse verhalen en romans en vooral door *Bartje* raakte hij in heel Nederland en daarbuiten bekend. Hij schreef en werkte mee aan talloze schoolboekjes voor het christelijk onderwijs. Hij maakte verhalen voor de kersttijd voor volwassenen en kinderen, die in diverse bundels zijn opgenomen. Ook schreef hij onder allerlei pseudoniemen (Daan Deken, A. Mast, A. van der Heide, Zr. Veronice enz.) voor het openbaar en katholiek onderwijs. Hij dook er als het ware in onder alsof de christelijke uitgevers niet mochten weten dat hij ook voor openbare en roomse kindertjes schreef. Hij heeft meer schoolboekjes dan originele zondagsschoolboekjes geschreven maar tussen de stapel boeken, die op het kerstfeest uitgedeeld werden lagen er altijd wel een paar van zijn hand.

Anne de Vries werd in 1904 in Kloosterveen (Drenthe) geboren in een arbeidersgezin. Toen Anne 12 jaar was ging hij van school en werd achtereenvolgens tuindersknechtje, letterzetter bij de Asser krant en boerenknecht. Daarna ging hij naar de rijkshormaalschool. Hij werkte als onderwijzer op een lagere school in Drenthe, vervolgens in het blindeninstituut Bartiméus in Zeist en daarna in Groot Emaus, een inrichting voor verwaarloosde en zwakbegaafde kinderen in Ermelo.

In de jaren 50 ging hij naar Suriname om te helpen daar het onderwijs te vernieuwen.

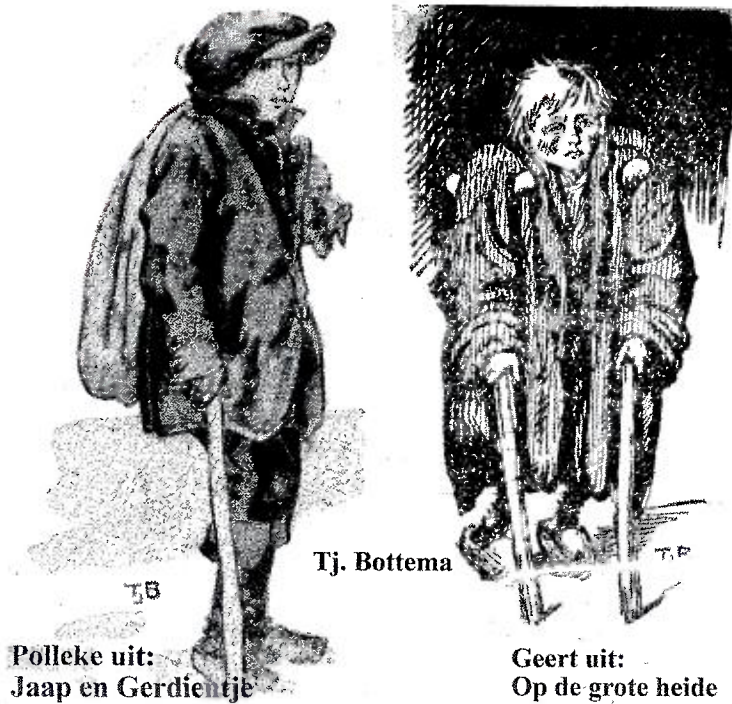
Dit hele ervaringsgebied is voor een groot deel in zijn verhalen terug te vinden.

Op het dak van de uitgeverij Callenbach stond in de jaren 50 in neonletters: *Hier komen de kerstboekjes vandaan*. Callenbach gaf ook boekjes uit van Anne de Vries. In principe zijn *dat* dus zijn zondagsschoolboekjes (op enkele uitzonderingen na). Ik zal me zo veel mogelijk beperken tot die boekjes en er een aantal onder de loep nemen. Ze zijn het waard!

Voor jonge kinderen

Op de grote heide verscheen in 1934 in de bundel kerstverhalen: *Als alle lichten branden* en in 1935 werd van dit verhaal een zondagsschoolboekje gemaakt. Het jongetje Gijs vergeet zijn konijntjes en de hongerige diertjes gaan er vandoor. Als Gijs naar het bos gaat om een kerstboompje te kappen vindt hij een hut waarin een kreupel jongetje woont in barre omstandigheden met zijn vader die bezembinder is. Hij vindt daar ook zijn konijntjes terug en Geert, het arme jongetje, zorgt er wel goed voor. Aan het eind van het verhaal nemen de ouders van Gijs Geert met zijn vader in hun huis op, waar Geert voor het eerst het kerstverhaal hoort. Tjeerd Bottema heeft dit echte kerstverhaaltje sfeervol geïllustreerd. De 10^e druk illustreerde Tiny van Asselt. Bij dit verhaal vind ik de tekeningen van Tjeerd Bottema beter passen.

Wel vind ik in het schoolboekje Jaap en Gerdientje (deel 3) hetzelfde thema terug. Jaap en Gerdientje raken bevriend met Polleke, die kreupel is. Ook Jaap en Gerdientje gaan een kerstboom halen en ze komen bij het huisje waar Polleke woont. Tenslotte viert ook Polleke met z'n ouders het kerstfeest bij Jaap thuis en ook Polleke hoort voor het eerst de kerstgeschiedenis. De situatie is enigszins anders, de namen zijn anders maar uiteindelijk is het hetzelfde verhaal.

Polleke uit:
Jaap en Gerdientje

Geert uit:
Op de grote heide

Een mooi en gevoelig verhaaltje is *Bertus en Bruno*. Op bijna elke bladzij staan aardige illustraties van C.D Hoogendoorn. Het gaat over de vriendschap tussen een jongetje en zijn hond.

Bertus wil op een dag geen bietjes met spek eten maar hij wil boontjes en lekker vlees. Weer is een verband met een ander verhaal, in dit geval uit het boek *Bartje*, niet helemaal uitgesloten. Bartje lustte immers geen 'bruune bonen' maar hij wilde koolraapjes. Bertus wordt niet weggestuurd zoals Bartje maar hij wordt met zijn bord in de stal gezet, loopt weg en verdwaalt in een bos.

De boekjes *Overal veilig*, geïllustreerd door Joh. Mulders en *Met z'n vieren*, illustraties van G.D. Hoogendoorn zijn als het ware miniverhalenbundeltjes. In al die verhaaltjes zijn jongetjes de hoofdpersoon. Anne de Vries is hierin de onderwijzer. In *Met z'n vieren* gaat het om gehoorzaamheid, eerlijkheid, voorzichtigheid en goedbedoelde domheid. In *Overal veilig* zijn het ongelukken of bijna-ongelukken op straat en op het ijs door onvoorzichtigheid en onnadenkendheid.

Mientje ons moedertje is een verhaaltje in de ik-vorm over een boerenmeisje. Anne de Vries kan in een paar bladzijden de sfeer oproepen van het boerenleven en het platteland. De sfeer van vroeger, voor ons althans. Voor Anne de Vries was de beschrijving van een sappelend boerengezin in 1935 tegenwoordige tijd. Een tijd waarin zelfs jonge kinderen hard mee moesten werken.

Fragment:

'...Hans en ik gingen ook aan het werk. Er was een grote mand meegekomen op de kar. Die namen we elk bij een oor. En toen zochten we de akker af, telkens een strookje. Hier en daar lag een aar, vol rijpe korrels. Die was gevallen bij het maaien. We raapten ze allemaal op en wierpen ze in de mand.

We vonden het eerst een leuk werkje. Maar het was zo warm!...En de akker was zo groot!...Hans had er al gauw niet veel zin meer in. En mijn rug deed ook al pijn van het bukken!...

Ik stond even stil om uit te rusten. En Hans ging op de mand zitten en zuchtte. He, wat brandde de zon!...'

Met grappige tekeningen van Rein Stuurman.

Maar hoe bestaat het dat Anne de Vries ooit een boekje als *Jopie wil het winnen* (1954) geschreven heeft? Ik vind het een flauw en pseudo-pedagogisch verhaaltje over een meisje dat in alles haar zin wil hebben. Het is niet wat we van Anne de Vries gewend zijn. Ook de tekeningen van Rie Reinderhoff vind ik niet mooi, het is in ieder geval niet haar stijl.

Voor oudere kinderen

Mijn grootmoeder vertelde vaak over de veenbrand in 1917 in een van de veenstreken in Drenthe. Anne de Vries schreef er een boekje over: *De grote veenbrand*. Volgens het blad *De Prins* (1917) was die veenbrand in mei. Het boekje vermeldt ook de maand mei als tijdstip.

Het is een spannend verhaal over een veenarbeidersgezin met Jaap als hoofdpersoon. Jaap die het schaap redt en zelf daar bijna bij omkomt. Jaap krijgt een visioen terwijl hij worstelt om met het schaap aan de vuurdood te ontkomen. Hij ziet een gouden licht en in dat licht staat Jezus die zijn hand op zijn hoofd legt. Het is mooi en warm beschreven en Jaaps zeer gelovige ouders en een dorpsfiguur als oude Knelis de Kuchert zijn heel ontroerd als hij hen later over zijn droombeeld vertelt.

De illustraties zijn van Tjeerd Bottema en passen goed bij dit verhaal.

Evert in turfland was oorspronkelijk een schoolboekje (2 delen). Het verhaal speelt zich ook af in een van de Drentse veengebieden. In dit boek beschrijft Anne de Vries de vreselijke armoede van de veenarbeiders en hun gezinnen in de Drentse venen.

In dit verband wil ik toch ook *Bartje* noemen. Het was niet als kinderboek bedoeld maar ik denk dat een kind van een jaar of twaalf tegenwoordig zo'n verhaal over de vroegere toestanden in Drenthe best aan kan.

In de boeken *Vader en Jaap* en *De stroper* komen de vader-zoon verhoudingen goed tot uiting.

In *De stroper* is Jan de hoofdpersoon. Hij heeft geen moeder meer en zijn vader is door het verlies van zijn vrouw zo verdrietig dat hij zich helemaal in zichzelf opsluit en bijna geen contact meer heeft met zijn kinderen. Dat heeft een fatale invloed op Jan. Het gezin is arm, zo arm dat er geen leerboek af kan voor Jan die een landbouwcursus volgt. Hij besluit met stropen het geld bij elkaar te krijgen en trekt er met een 'professionele' stroper op uit. De illustraties van Jan Lutz vormen één geheel met het verhaal!

In *Vader en Jaap* is het juist de verstandhouding die vader en zoon hebben om op een oneerlijke manier aan eten en spullen te komen. Jaaps vader kan door een aandoening aan zijn rug geen zwaar werk doen.

Anne de Vries schreef vaak over armoedige omstandigheden. Hij was onderwijzer en kwam via de kinderen met de tobbede gezinnen in aanraking. Een deel van het boek *Vader en Jaap* (laatste hoofdstuk) staat al in 1936 in *Verhalen uit het land van Bartje*. Jaap heet daarin Gijs en het verhaal heet: *Het heilig verbond*. Gijs steelt daarin net als Jaap koolrapen en wasgoed op de bleek omdat er geen eten en kleding genoeg is. En in beide verhalen sluit het gezin tot slot een 'heilig verbond' om elkaar te steunen. *Vader en Jaap* is pas in 1949 verschenen en werd geïllustreerd door R. Snapper.

Ratje, een jongen van de straat begon zo: 'Regen, regen over de stad. En in die regen een kleine magere jongen, die leunt tegen een straatlantaarn op een plein en die maar stil voor zich uit staat te kijken....'

Vervolgens werd je al lezend meegevoerd in een andere wereld. De wereld van de echte stadsschooiertjes.. Zo arm, zo verlaten en hongerig was geen enkel kind dat ik kende. Het komt goed met Ratje, dat wel. Zijn meester op school en de groepsleiders en onderwijzers van de inrichting waar hij uiteindelijk terecht komt zorgen ervoor dat uit Ratje een goed mens groeit. Ratje behoorde tot mijn meest geliefde boeken. Anne de Vries wist waarover hij schreef want de straatboefjes in Groot Emaus, waar Anne de Vries een tijdlang onderwijzer was, stonden model voor Ratje. Tjeerd Bottema tekende in dit boek echte Ratjes, arm en haveloos.

Uit Ratje. ill. Tj. Bottema

Ook een bestseller van Anne de Vries is het boek over de bezetting (1940-45) *Reis door de nacht*. Het verscheen in principe in vier delen: *De duisternis in - De storm steekt op - Ochtend gloren - De nieuwe dag*. Een spannend boek in 1951 geschreven. De oorlog lag toen bij veel mensen en ook bij wat oudere kinderen nog vers in het geheugen. Voor het grootste deel gaat het verhaal over het verzet, over goed en fout in de oorlog.

Bijbelverhalen

Anne de Vries schreef een aantal kleine bijbelboekjes voor de kleuters. Het zijn handzame boekjes met mooie illustraties in twee kleuren van Tjeerd Bottema. *Die domme Jona- David de herdersjongen- De goede herder- De verloren zoon*, enz. zijn uitgegeven bij Kok, Kampen.

Ook schreef hij een serie boekjes onder de verzamelnaam *Kind en Bijbel*, uitgegeven door Callenbach.

Ik had deze boekjes vroeger allemaal, althans ze waren in ons gezin aanwezig. Ik vond bijvoorbeeld *Mozes* spannend maar *Johannes de Doper* gruwelijk. Hij werd in een vieze, donkere kelder vastgezet met een ketting aan de muur. En dan het bloedende hoofd van Johannes, dat op een schotel werd binnengedragen! Johannes de Doper was in mijn ogen even deerniswekkend als Jezus.

De toon van de manier waarop Anne de Vries de Bijbel uitlegt is sterk evangeliserend, zoals te doen gebruikelijk was in die tijd. Maar het zijn voor kinderen wonderlijke en mysterieuze verhalen. Die kinderlijke verwondering en het mysterie verdwijnen mijns inziens enigszins als je *te* veel toevoegt, uitlegt en vooral *oplegt*!

Dat wil niet zeggen dat deze bijbelse geschiedenissen niet mooi beschreven zijn. De naam Anne de Vries zegt genoeg. En ook de naam Tjeerd Bottema die de schitterende illustraties maakte.

Een fragment uit: *Als Jezus wederkomt*:

'... En nog steeds is de Here Jezus niet teruggekomen. Hij is nog altijd in de hemel, bij God.

Wat doet Hij daar? Daar zorgt Hij voor ons en voor alle andere mensen. Hij is de Koning van hemel en aarde, van heel de wereld. En daarom zal ook de hele wereld feest vieren, als Hij terugkomt. In de hele wereld zijn mensen, die op Hem wachten. Ja, er zijn ook mensen die er niet meer aan denken, die het niet eens geloven dat Hij nog komen zal. En die doen natuurlijk ook hun best niet voor het feest.

Maar die de Here Jezus liefhebben, die weten het wel zeker dat Hij komt, al duurt het ook lang. Die blijven op Hem wachten. En zij bidden iedere dag: "Lieve Here Jezus, kom toch gauw!...Wij verlangen zo naar U!"

Voor die mensen zal het een feest zijn, als Jezus wederkomt. Een blijde, een heerlijke dag!

Maar voor de anderen *niet*. Voor *die* wordt het een heel verdrietige dag. Dat heeft Jezus zelf gezegd.

Anne de Vries schreef ook een aantal kinderbijbels: Voor jonge kinderen het *Kleutervertelboek voor de Bijbelse geschiedenis*. Deze Bijbel werd, net als de *Bijbelse vertellingen voor onze kleintjes* van W.G. van de Hulst, in gezinnen met kleine kinderen vaak gebruikt om na de maaltijd uit voor te lezen in plaats van uit de gewone Bijbel. Voor de grotere kinderen was er *Groot vertelboek voor de Bijbelse geschiedenis* en *Honderd vertellingen uit de Bijbel*. Het laatste boek is geïllustreerd door M. Krabbe. Ik betwijfel of kinderen deze wat donkere Rembrandtachtige tekeningen mooi vonden.

Voor de Jeugdcommissie van het Nederlands Bijbelgenootschap schreef Anne de Vries in 1935 het boekje: *Arm en toch rijk*. Hetzelfde verhaal over de schat van oude Hanneke, die een Bijbel blijkt te zijn terwijl Gijs denkt een geldschat van haar te stelen, staat in 1939 in

het 5^e deeltje van de serie Jaap en Gerdientje. De boerenknecht Gijs vertelt aan de kinderen een verhaal over een gebeurtenis uit zijn eigen leven waarin hij ook de Bijbel van oude Hanneke steelt. Het wijkt in kleinheden iets af maar is in wezen hetzelfde verhaal. De op gravures lijkende tekeningen in *Arm en toch rijk* zijn van W.G. van de Hulst jr.

Van schoolboekje tot zondagsschoolboek

Van de schoolboekjesserie *Jaap en Gerdientje* werd in 1939 een mooi verzorgd kinderboek gemaakt (vier delen in één band), geïllustreerd door Tjeerd Bottema, uitgegeven door Van Goor. Het beschrijft de avonturen van Jaap van de boerderij en van Gerdientje, die tijdelijk bij haar grootouders woont. Hun belevenissen spelen zich in dit boek voor het grootste deel af op de boerderij en in het bos.

Ook van Jaap en Gerdientje werden in 1964 en 1965 de laatste 4 deeltjes veranderd in: *Twee meisjes in de tropen*, geïllustreerd door Jenny Dalenoord en in *Avonturen van een boerenjongen*, geïllustreerd door Bert Bouman (uitg. Van Goor). Vooral *Twee meisjes in de tropen* werd daarbij gemoderniseerd: Gerdientje gaat in de jaren 30 en 40 naar Indië en in de moderne versie gaat ze naar Suriname.

Voorloperetjes van Jaap en Gerdientje zijn vier deeltjes onder de naam Jaapje en Gerrie. Hiervan werden twee mooie kinderboeken gemaakt: *Het boek van Jaapje* en *Het boek van Gerrie*.

Jaapje woont op de boerderij (de latere Jaap) en Gerrie woont in de stad. Als Gerrie Gerdientje heet woont ze bij haar grootouders en leert ze Jaapje kennen. Het zijn mooie en liefdevolle verhaaltjes.

Met de vier deeltjes van *Het boek van Jan Willem* is hetzelfde gebeurd als met de voorgaande schoolboekjes. Het werd geïllustreerd door Tiny van Asselt. Het zal wel aan mij liggen maar ik mis in dit boek toch de tekeningen van Tjeerd Bottema, die oorspronkelijk in de boekjes stonden.

De meisjes tegenhanger heet *Het boek van Dietje Jansen*, ook geïllustreerd door Tiny van Asselt.

Suriname

In de jaren vijftig ging Anne de Vries met zijn gezin naar Suriname. Hij werkte daar mee aan de vernieuwing van het onderwijs en schreef lees- en taalboekjes voor Surinaamse schoolkinderen.

Ook schreef hij later een aantal zondagsschoolboekjes. Onder de verzamelnaam *Kinderen van het oerwoud* beschrijft hij het leven van Panokko, een Indiaantje, in de delen *Panokko en zijn vrienden*, *Panokko en de wildernis* en *Panokko en de witte mensen*. Bovendien schreef hij *Dagoe de kleine bosneger*. Het zijn stuk voor stuk prachtige verhalen.

Anne de Vries verstaat de kunst om de sfeer en de natuur rondom deze kinderen heel goed weer te geven. En zoals hij vertelt over het leven van de Bosnegers en Indianen van Suriname in die tijd, (we spreken over de jaren vijftig, dus zo'n 45 jaar geleden) is zo boeiend en eerlijk. Het zijn zendingsverhalen met behoud van een groot respect voor de cultuur van deze mensen. Dat kun je niet altijd zeggen van boekjes over de zending. Corrie van der Baan illustreerde deze verhalen en was daarvoor ook een poos in Suriname.

Fragment uit Panokko en zijn vrienden:

'...Het onweer breekt in alle hevigheid los en heel het gezin zit het zwijgend en eerbiedig aan te zien. De regen valt als een bergstroom. Moeder zit met kleine Toeloe bij het vuur en het kind huilt, maar je ziet alleen zijn mondje bewegen, zijn stem is niet te horen. Telkens flitst de bliksem en dan zien ze even de twee gebroeders (twee hoge palmen tegenover het Indianendorp) aan de overkant van de rivier met hun druipende kronen in een groenachtig licht. Vlak daarop is het weer aardedonker en breekt de donder los, aan alle kanten weerkaatst door de bomen. Het is de machtige stem van Kapoe-ta-no, de Vader der Indianen. Hij is vertoornd op de mensen en ergens in het woud zal hij nu misschien een zondaar doden. Maar in het gezin van Jaloekama is niemand zich van kwaad bewust. Ze zijn goed geweest voor elkaar en voor de dieren, ze hebben geen beest onnodig gedood, ze hebben niet gelogen of gestolen - ze weten nauwelijks wat dat is...'

Voor de jongere kinderen schreef hij *Het kleine negermeisje*. Pieng- Pieng is een kleuter van vier jaar en woont in de oerwouden van Suriname. Zij is het kleine zusje van Dagoë. Haar grote wens is een groene papegaai en ze bidt er op haar kinderlijke manier om: "...Hooft U mij wel? Ik ben het, Pieng-Pieng! Zet er maar een op het paadje, een jonge, die ik praten kan leren. Dan ga ik hem straks wel halen. Doet U het? Dag, lieve Here Jezus, nu ga ik eerst naar Dandilo...!"

Ik heb in dit verslag alleen een bepaald genre, de zondagsschoolboekjes, beschreven. Dat is in wezen maar een vrij klein percentage van wat Anne de Vries in werkelijkheid heeft geproduceerd.

Op een gegeven moment kon hij hiermee genoeg verdienen en hoefde hij niet meer voor de klas te staan maar hij ging verder met het schrijven en vernieuwen van schoolboekjes. Wat hij voor het onderwijs, vooral voor de scholen in Suriname, heeft betekend is fenomenaal.

Anne de Vries was een verteller. Of hij nu voor volwassenen of kinderen schreef: het verhaal was het voornaamste, de verbeelding kwam op de tweede plaats. Er gebeurt veel in zijn verhalen.

Anne de Vries was ook onderwijzer. Ik zie een ouderwetse klas met meester De Vries die aan het eind van een schooldag een prachtig verhaal vertelt.

Hij schreef als het ware sociale geschiedenis door zijn verhalen in bepaalde periodes en omstandigheden te laten spelen. Ook deinsde hij er niet voor terug de rauwe en desolate kant van het leven aan kinderen te tonen.

Een kleine kanttekening: het is normaal dat een verhaal of een deel daarvan ook in de verschillende schoolboekjes of in een bundel kerstverhalen voorkomt.

Maar ik heb al zoekend en lezend gemerkt dat Anne de Vries nogal eens hetzelfde thema voor een *ander, zogenaamd nieuw* verhaal gebruikte. Hij veranderde dan de namen en de omstandigheden enigszins en tapte derhalve uit hetzelfde vaatje (zie boven).

Ook gaat het verhaal dat hij onder zijn eigen naam boekjes recenseerde die hij zelf onder pseudoniem had geschreven. Ik vind dat hij hierin een beetje op zijn eigen Bartje leek: slim, een *glupertien!*

Daarentegen heeft hij, in zijn leven en daarna, kinderen en volwassenen veel waardevol

leesplezier bezorgd!

Dat leven was te kort want in 1964 op 60-jarige leeftijd overleed Anne de Vries.

In de jaren vijftig en zestig stond Bartje op de schoorsteen van zijn huis in Zeist. *Bartje* als windwijzer.

Het *logo* van Anne de Vries!

Lijst van zondagsschoolboekjes en enkele schoolboekjes met een doorlopend verhaal.

1. Evert in turfland. 1930 (2 deeltjes) serie Vrij en Blij, ill. Tjeerd Bottema, uitg. Noordhoff.
2. De witte pet. 1930, ill. G.D.Hoogendoorn, serie Vrij en Blij, uitg. Noordhoff
3. Toch een flinke jongen. 1931, 2 deeltjes, ill. G.D. Hoogendoorn, uitg. Noordhoff. (2 deeltjes)
4. Een vreemde avond. 1933, ill. E. Eckert, uitg. Noordhoff.
5. De stroper. 1935, ill. Jan Lutz, uitg. Callenbach.
6. Jongens van de straat. 1934, ill. Tjeerd Bottema, uitg Voorhoeve, 3^e druk Ratje, een jongen van de straat.
7. Op de grote heide. 1935, ill. Tjeerd Bottema 10^e druk Tiny van Asselt, uitg. Callenbach.
8. Arm... en toch rijk. 1935, ill. W.G. van de Hulst jr., uitg. Nederlandsch Bijbel Genootschap.
9. Bertus en Bruno. 1935, ill. G.D.Hoogendoorn. uitg. Callenbach
10. Met z'n vieren. 1936, ill. G.D. Hoogendoorn, uitg. Callenbach
11. Overal veilig. 1937, ill. Joh. Mulders, uitg. Callenbach.
12. De grote veenbrand. 1937, ill. Tjeerd Bottema, uitg. Callenbach
13. Jaap en Gerdientje. 1939, (eerste 4 deeltjes), ill. Tjeerd Bottema, uitg. Van Goor,
14. Jaap en Gerdientje. 1987, ill. Tjeerd Bottema, uitg. Callenbach.
15. Twee meisjes in de tropen. 1964, bevat 7^e en 9^e deeltje van Jaap en Gerdientje, ill. Jenny Dalenoord, uitg. Van Goor,
16. Avonturen van een boeren jongen. 1965, bevat 8^e en 10^e deeltje van Jaap en Gerdientje, ill. Bert Bouman, uitg. van Goor.
17. Mientje, ons moedertje. 1937, ill. Rein Stuurman, uitg. Callenbach.
18. Vader en Jaap. 1949, ill. R. Snapper, uitg. Callenbach.
19. Het boek van Jan Willem 1950 4 deeltjes, ill. Tjeerd Bottema, uitg. Dijkstra: Jan Willem kan fluiten - Jan Willem gaat vissen - Jan Willem koopt een ijsje - Jan Willem gaat uit.
20. Het boek van Jan Willem. 1964, 4 delen in één band ill. Tiny van Asselt, uitg. Callenbach.
21. Reis door de nacht. 1951-1958, 4 delen: De duisternis in - De storm steekt op - Ochtendgloren - De nieuwe dag. ill. Tjeerd Bottema, uitg. G.F. Callenbach.
22. Reis door de nacht 1972, 4 delen in een band, ill. Jan Kruis. uitg. Callenbach.
23. Dagoe, de kleine bosneger. 1954, ill. Corrie van der Baan, uitg. Callenbach.
24. Jaapje en Gerrie. 1954, 4 deeltjes, voorlopers van Jaap en Gerdientje: Jaapje speelt met vuur - Gerrie heeft nog vlechten - Jaapje krijgt een hond - Gerrie gaat verhuizen, ill. Tjeerd Bottema, uitg. Van Goor.
25. Het boek van Jaapje. 1957, 1^e en 3^e dl van Jaapje en Gerrie, ill. Tjeerd Bottema uitg. Van Goor.
26. Het boek van Gerrie. 1957, 2^e en 4^e deel van Jaapje en Gerrie, ill. Tjeerd Bottema. uitg. Van Goor.
27. Jopie wil het winnen. 1954, ill. Rie Reinderhoff, uitg. Callenbach.
28. Kinderen van het oerwoud. 1955 -1957, 3 delen: Panokko en zijn vrienden - Panokko en de wildernis -Panokko en de witte mensen. ill. Corrie van der Baan, uitg. Callenbach.
29. Het kleine negermeisje. ill. Corrie van der Baan, uitg. Callenbach.
30. Het boek van Dietje Jansen. 1965, 3 deeltjes: Dietje woont op een bovenhuis - Dietje gaat verhuizen - Dietje heeft een tuin. ill. Otto Dicke, uitg. Dijkstra.
31. Het boek van Dietje Jansen 1972, ill. Tiny van Asselt, 3 delen in één band, uitg. Callenbach.

Bijbelse verhalen.

32. Kleine bijbelboekjes voor de kleuters. 1938 - 1951, ill. Tjeerd Bottema (t/m nr. 8) uitg. J.H.Kok.

1. Het verhaal van Mozes. 1938. 4e druk met ill. van Hans Deininger 1967.
2. Het kindje in de kribbe. 1938. 5e druk met ill. van Marie-Louise Theel 1966
3. De goede herder. 1938. 4^e druk met ill. van Hans Deininger 1966
4. De verloren zoon. 1938. 4^e druk met ill. van Hans Deininger 1966
5. De wijzen uit het Oosten 1950. 3^e druk met ill. van Marie-Louise Theel 1966
6. Met Jezus in een scheepje. 1950. 3^e druk met ill. van Hans Deininger 1967
7. David de herdersjongen. 1951. 3^e druk met ill. van Hans Deininger 1967

8. Die domme Jona 1951. 3^e druk met ill. van Hans Deininger 1967
9. Het Onze Vader 1961, ill. Hans Deininger. uitg. De Vereniging tot Verspreiding der Heilige Schrift.
10. Het Onze Vader. 1968, ill. Hans Deininger uitg. Kok Kampen.
11. De 10 geboden. 1961, ill. van Hans Deininger. uitg. De Ver. tot Verspr. Der Heilige Schrift.
12. De 10 geboden 1968, ill. van Hans Deininger. Uitg. door J.H. Kok, Kampen.

33. De serie Kind en Bijbel. Geïllustreerd door Tjeerd Bottema Uitgegeven door G.F. Callenbach 1940 - 1941
 1. Als Jezus wederkomt. 2. David. 3. Jozef. 4. Toen Jezus geboren werd. 5. Abraham de vriend van God. 6. Johannes de Doper. 7. Mozes. 8. Scheepje onder Jezus hoede

34. Kinderbijbels.
 1. Groot vertelboek voor de bijbelse geschiedenis. (1939 - 1940) uitg. Kok Kampen.
Het Oude Testament. Geïllustreerd door C. Jetses. 13^e druk met ill. van Hermine F. Schäfer (1965)
Het Nieuwe Testament. Geïllustreerd door C. Jetses. 14^e druk met ill. van Hermine F. Schäfer
 2. Groot vertelboek voor de bijbelse geschiedenis. 2 delen in een band. Ill. van C. Jetses (20e druk 1978) uitg. Kok.
 3. Kleutervertelboek voor de bijbelse geschiedenis. ill. Tjeerd Bottema (1948) uitg. Kok 9e druk met ill. van Hermine F. Schäfer (1961) uitg. Kok
 4. Honderd vertellingen uit de Bijbel. Illustraties van M. Krabbé 1949. Uitg. Van Goor.
 - 1e deel Oude Testament
 - 2e deel Nieuwe Testament
 5. Kinderkleurbijbel. Met tekeningen van Roelof Klein. Uitg. J.H. Kok in samenwerking met de Ver. Tot Verspr. der Heilige Schrift. (1959 - 1961)
 - 1e deel O.T.
 - 2e deel N.T.

Voor een compleet overzicht van het werk van Anne de Vries zij verwezen naar *Bibliografie van Anne de Vries 1904-1964* samengesteld door Anne de Vries (1944; jr.), uitg. Callenbach 1995.

**Uit: Panokko en zijn vrienden.
ill. Corrie van der Baan**

